เรียนรู้ญี่ปุ่น จากการ์ตูน(ญี่ปุ่น)

ตอนที่ 23 ภัยพิบัติ และการ์ตูน

新年あけましておめでとうございます

อำพัน เหล่าสุนทร
นักวิจัยอิสระ

สวัสดีปีใหม่ ปี พ.ศ. 2566 หรือ ปีเรวะที่ 5 (令和五年) สำหรับปีที่แล้วมีเรื่องราวเกิดขึ้นมากมายทั้งภายในประเทศไทย และระดับโลกไม่ว่าจะเป็นสงครามรัสเซีย-ยูเครน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังไม่สิ้นสุด การปรับราคาขึ้นของค่าครองชีพ ราคาพลังงานที่ปรับตัวสูงขึ้นส่งผลต่อค่าไฟฟ้าของแต่ละบ้านเรือน สำหรับประเทศญี่ปุ่นเองก็ได้รับผลกระทบจากราคาพลังงานปรับตัวสูงขึ้น อาจจะเป็นเพราะเหตุผลเหล่านี้ การคัดเลือกคันจิแห่งปี (今年の漢字 Kotoshi No Kanji) ของปีเรวะที่ 4 ที่ผ่านมาโดยสมาคมทดสอบความถนัดคันจิของญี่ปุ่น (日本漢字検定協会) คือ คำว่า **Sen 戦** ที่แปลว่าการรบ การต่อสู้ ซึ่งคันจิตัวนี้เคยถูกเลือกมาแล้วตอนปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) ปีที่เกิดเหตุวินาศกรรม 9/11 ซึ่งในปีนี้ คำว่า 戦 มีคนเสนอมามากที่สุด 10,804 เสียง จาก 223,000 เสียงที่ส่งมาร่วมโหวตตั้งแต่วันที่ 1 ถึง 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ส่วนคันจิตัวที่ถูกโหวตเป็นอันดับสองคือ An 安 (คันจิตัวนี้มีหลายความหมาย เช่น ราคาถูก ความปลอดภัย) ซึ่งแพ้อันดับหนึ่งไปเพียงแค่ 188 เสียง สมาคมทดสอบความถนัดคันจิของญี่ปุ่นกล่าวว่า เป็นเพราะว่า 戦 ถูกเลือกนั้นเพราะปีที่ผ่านมีเรื่องสงครามแล้วก็คนญี่ปุ่นต้องต่อสู้กับภาวะราคาค่าครองชีพที่พุ่งสูงขึ้น ส่วนคันจิ 安 นั้นน่าจะเพราะการอ่อนค่าลงเป็นประวัติการณ์ของเงินเยนแล้ว (ในภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า 円安 Enyasu) และยังมีสาเหตุหลายประการที่ทำให้ผู้คนรู้สึกไม่สบายใจเกี่ยวกับความปลอดภัย ซึ่งคำว่าความปลอดภัยจะใช้คำว่า 安心安全 (Anshin Anzen) [1] ส่วนตัวผมหวังให้ปีนี้จะเป็นปีที่สงบสุข ท่านผู้อ่านมีความสุข มีสุขภาพที่แข็งแรงตลอดทั้งปี และคอยติดตามนานา น่ารู้ ภาษาญี่ปุ่นกันต่อไป

ป้ายสัญลักษณ์ตึกหลบภัยสึนามิ

ภัยพิบัติ และการ์ตูน

กลับมาสู่เนื้อหาของตอนนี้ บ่อยครั้งที่ท่านผู้อ่านจะได้รับข้อมูลภัยพิบัติจากการ์ตูน เพราะภัยพิบัติเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของญี่ปุ่นเลยก็ว่าได้ การ์ตูนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันจึงมักจะมีฉากที่เกี่ยวกับภัยพิบัติแทรกอยู่ในท้องเรื่อง การเรียนรู้คำศัพท์เกี่ยวกับภัยพิบัติไว้อาจจะช่วยให้ท่านผู้อ่านมีความเข้าใจเนื้อหาในการ์ตูน และสำหรับท่านผู้อ่านที่มีโอกาสมาประเทศญี่ปุ่นแล้วประสบภัย อาจจะช่วยให้ท่านอพยพได้ทันท่วงที เพราะช่วงหลังคนไทยมาเที่ยวประเทศญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเดือนมกราคมของทุกปียังเป็นช่วงการรำลึกถึงแผ่นดินไหวใหญ่ฮันชิน ปี พ.ศ. 2538 ในปีนี้จะครบรอบ 28 ปีในวันที่ 17 มกราคมนี้

หากใครยังจำเรื่อง หลับตาฝัน ถึงชื่อเธอ (Kimi No Na Wa 君の名は) ภาพยนตร์การ์ตูนที่ได้รับความนิยมมากเมื่อปี ค.ศ. 2016 เป็นเรื่องราวของอุกาบาตที่ตกลงมาใส่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ถ้านึกถึงประเทศญี่ปุ่น เราน่าจะคิดถึงแผ่นดินไหว (Jinshin 地震) และสึนามิ (Tsunami 津波) หรือน้ำท่วม Kouzui 洪水อันเกิดมาจากพายุ (Taifuu台風) เป็นต้น แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้เลือกภัยพิบัติจากดาวหาง 彗星災害 (彗星 Suisei แปลว่าดาวหาง เสียงอ่านเหมือนกับดาวพุธที่ออกเสียง Suisei แต่ใช้คันจิคนละตัว 水星ส่วนคำว่าภัยพิบัติ 災害 อ่านออกเสียงว่า Saigai) ซึ่งความเห็นส่วนตัวของผม คิดว่าน่าจะพบภัยพิบัติประเภทนี้ยาก หากท่านผู้อ่านมาประเทศญี่ปุ่นน่าจะพบเจอกับแผ่นดินไหวและสึนามิมากกว่า

วันนี้ผมจึงขอเพิ่มคำศัพท์ที่สำคัญอีกคำคือ การอพยพ หรือในภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า 避難 Hinan ซึ่งโดยปกติจะมีเสียงตามสายหรือออกอากาศทางโทรทัศน์ขอให้อพยพ ถ้าในท้องเรื่อง 君の名は คือให้หลบที่โรงเรียนมัธยม (高校) โดยปกติแล้วโรงเรียนต่าง ๆ จะเป็นสถานที่อพยพ 避難所 (Hinanjo) แต่สำหรับกรณีสึนามิควรวิ่งขึ้นตึกสูง ซึ่งจะมีหลายตึกที่มีป้ายสัญลักษณ์ติดอยู่ ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นโดยเฉพาะภาครัฐกำลังเตรียมการรับมือกับแผ่นดินไหวแอ่งนันไค (南海トラフ地震 Nankai megathrust earthquakes) ซึ่งมีคาบการของการเกิดอยู่ที่ 100-150 ปี [2] ซึ่งญี่ปุ่นจะได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างจากสึนามิ ตลอดแนวชายฝั่งด้านทิศใต้ ตั้งแต่โตเกียวจนถึงคิวชูเลย และคาดว่าจะมีผู้เสียชีวิตถึง 320,000 คน [3] หากเทียบกับแผ่นดินไหวใหญ่ฮันชิน ที่มีผู้เสียชีวิตประมาณ 6,000 คน แผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิในโทโฮกุ พ.ศ. 2554 ประมาณ 15,000 คน [4] แล้วเป็นแผ่นดินไหวที่น่ากลัว และควรเตรียมรับมือ

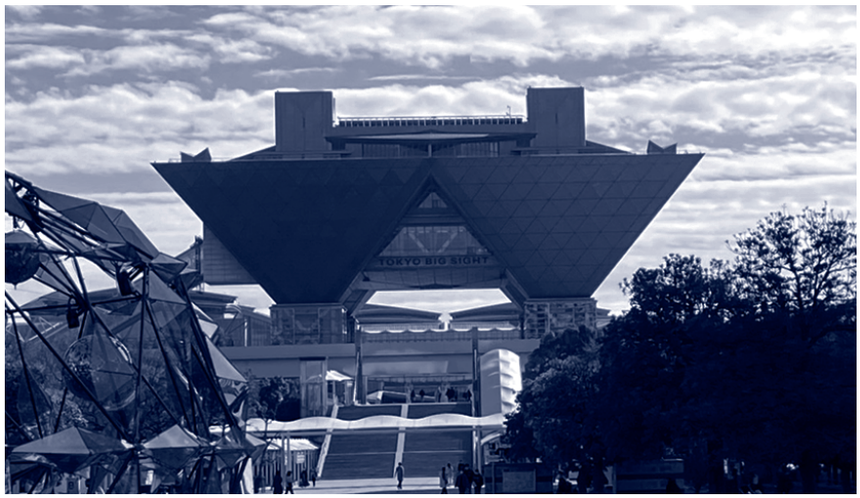

Tokyo Big Sight (東京ビッグサイト)

จริง ๆ แล้วมีการ์ตูนที่เกี่ยวกับภัยพิบัติโดยตรงหรือถ่ายถอดประสบการณ์จากแผ่นดินไหวใหญ่ฮันชิน ปี พ.ศ. 2538 และแผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิในโทโฮกุ พ.ศ. 2554 แต่ส่วนตัวคิดว่าผู้อ่านเป็นที่คอการ์ตูนญี่ปุ่นปกติน่าจะเข้าใจคำศัพท์ได้ยาก เลยยกตัวอย่างการ์ตูนที่เป็นที่นิยมดีกว่า หวังว่าทุกท่านที่มาเยือนญี่ปุ่นจะเตรียมรับมือหากต้องประสบกับภัยพิบัตินะครับ ท้ายสุดนี้ขอเอารูป Tokyo Big Sight 東京ビッグサイト สถานที่จัดงาน Comic Market หลังจากที่ประชาสัมพันธ์ไปในตอนที่แล้วมาให้ชมกันครับ

แหล่งอ้างอิง

[1] https://www3.nhk.or.jp/news/html/20221212/k10013920341000.html

[2] https://www.data.jma.go.jp/eqev/data/nteq/index.html

[3] https://www3.nhk.or.jp/news/special/saigai/natural-disaster/natural-disaster_04.html

[4] https://www.bousai.go.jp/kaigirep/hakusho/h24/bousai2012/html/honbun/1b_1h_1s_01_01.htm